

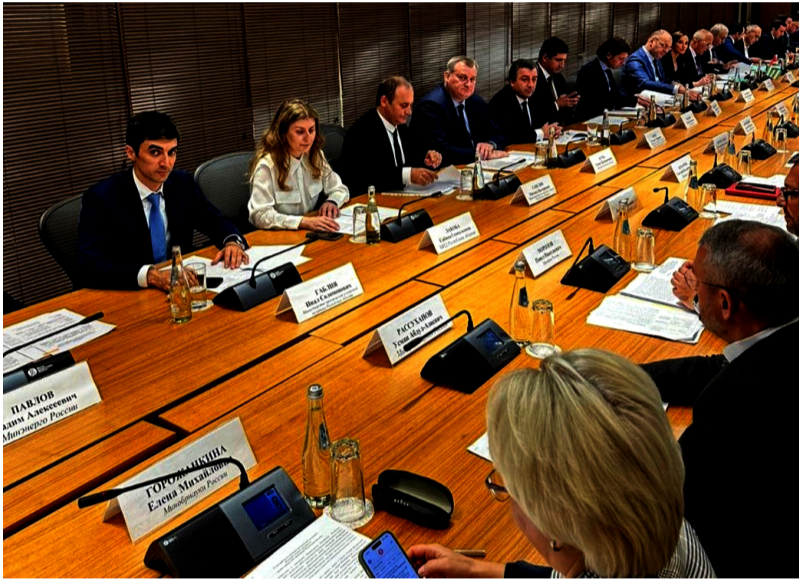

А П Ъ С Н Ы

Ареспубликатә хэынтқарратә усхэарта «Апснымедиа»

2023 ш. октиабр 18 № 64 (21.490)

Аусуратә гәып аилатәара

2023 шықаса октиабр 17, Апсныпресс. Москва, а-хэынтқарратә рзакәандқарақәа реишьашәалара ашьәтала Урыстәылатәи Афедрәациеи Апсны Ахэынтқаррей рыбжәара азеипш социалтәи аекономикатәи хәа-ақәдара ашьәкәыргыларазы апрограма анагзара азы аусуратә гәып аилатәара мөапысуеит.

Апсны аганахыла аусуратә гәып ацхантәаыс дыкоуп Апыза-министр ихатыпуаф, аекономика аминистр Кристина Озган, Урыстәыла аганахыла – Урыстәылатәи Афедрәация аекономикатәи феиара аминистр ихатыпуаф Дмитри Вольвач.

Аилатәара рхы аладырхәуеит Апсны агәабзиарахычара аминистр Едуард Бытба, ацара аминистр Инал Габлиа, ашәәхтәкәеи аизгәкәеи рзы аминистр Михаил Габелиа, асоциалтә еикәыршәарей адемографитәи политикей рминистр Руслан Аңба, иара убас Ахэынтқарратә хәзалхратә Еилакы, адә-ныкәтәи аусқәа Рминистрра, Амилацтә Банк ухәа рхатарнакцәа.

Ахэыцқәа рзы ахамцәкәа

2023 шықаса, октиабр 13, Апсныпресс. Атәыла Апыза-министр Александр Анқәаб абызшәатәи политиказы ахэынтқарратә Усбарта анапхгагы Гәында Кәытцнией Аусбарта аспециалист хада Гәында Сақанияпхаи идикылеит. Абызшәатәи политиказы ахэынтқарратә Усбарта ахатарнакцәа Александр Анқәаб изеитәрхәеит изаамтану русура амөапысышәа.

Гәында Кәытцниа лажәкәа рыла, мышқәк рацхәа иааргеит 3 шықәса инаркны 10 шықәса ркынза зхытүа рзы, этираж 3000 ркынза икоу ифе-цу пшь-тыжымтәк. Асерия «Сара рацхәтәи сышәкәы» акынтәи асахыкәа рыла ишьәкәылоу ажәар, ахэыцқәа рзы алакә-апиеса «Ажәа агәымшәа», пцшәы хкыла ашәыгәкәа зцу ажәеинраалакәа реизга «Ашәтқәа рашәа», на-сгы ажәеинраалакәа реизга «Ааамтәи асаати». Иара убас иааргеит 3500 экземплиар ркынза иназо ацсуа бызшәазы алабәбатәи цыраагзатәкәа.

Гәында Кәытцниа излалхәаз ала, ашәкәкәа реихарак Апсны араионқәа зегы рышкәкәеи рхэыцбахчәкәеи ирызшахоит. Ацсуа бызшәа аексперт-цәа, аметодистцәа, аацхәара зауз асахыкәышәкәа Ахэынтқарратә аспеци-алистцәа рнапхгарала фымз инарзынапшуа ашәкәкәа аус рыдырулон.

Ацсуа бызшәах здублиаж қатқоу амультфильмкәа 11 хәзтоу ашықс нцәанза ахәапшышәкәа идырбахоит. Абызшәатәи политиказы ахэынтқар-ратә Усбарта афы атыжыразы еикәдыршәоит ацсышәала итыжыкәа «Аусе-илыргара азы анапхгаратара». Аицыларәфәи ацсуа бызшәа ашкә еитәгоу ахэыцтәи сахыркыратә литература, иоригиналу ацсуа литература, атыжыра аганахыла 2024 шықәсазы Ахэынтқарратә аусмөапгәтәкәа рплан анагзара алыршара иалацәажәеит.

Женеватәи аицәажәарақәа

2023 шықәса октиабр 16, Апс-ныпресс. Октиабр 15 рзы Аахытц Кавказ ашәартәдарей атышәын-тәаларей рышьәкәыргыларазы Жәларбжәаратәи женеватәи аицәажәарақәа хацыркижытәи 15 шықәса цит.

«Жәларбжәаратәи женеватәи аицәажәарақәа азцәара ха-дақәа иреиуоуп Аахытц Кавказ ашәартәдарей атышәынтәала-рей рышьәкәыргыларәа.

Женеватәи Жәларбжәаратәи аицәажәарақәа мөапысуеит 2009 шықәса раахыс. Иахызы ароуп Апсны, Аахытц Уацстәылеи, Қырттәылеи рхатарнакцәа еид-тәаланы реицәажәара ахыалшо. Бжәаказәцәаны иалахәуп Уры-стәыла, Еидгыло Америкатәи Аш-тәтқәа, Еиду Амилацқәа Реицәа-ара (ООН), Европатәи атәылақәа Реидгыла (ЕС), Европатәи атәы-лақәа Реидгыла ашәартәдаразы Аицәаара (ОБСЕ) рхатарнакцәа, ацхантәаццәа.

2009 шықәса инаркны Арес-публикаафәи иара убас аус руеит Аинциденткәа анырра рытәрей ацхыркәкәаарей рзы Амеханиз-мкәа (МПРИ). Иарбоу аструктура арегион афәи гәгәала аибарх-

харақәа рацәыхычара иазкны хахарала аус зуа, иуадафәу атагы-лазаашәкәа ртышәынтәаларазы жәларбжәаратәи аусеицура хра злоу фырцшыганы икоу еицәа-ароуп», - хәа Telegram-канал афәи иөит Урыстәылатәи Афедрәация Ахеилак жәларбжәаратәи аусқәа рзы Аилак ахантәафәи Григори Карасин.

«Акыр ацанакуеит, аицыла-рақәа рмеханизм иахыа, иуадафәу атагылазаашәкәа раангы аусура ахыаццохо. Уи жәларб-жәаратәи аусқәа рызбарәфәи акыр хра злоу цәыртраны икоуп. Убасала еиуеицшым асанкци-акәеи наф-аактәи аицәымгреи аизыкәаашәкәа реибарххарей рмыцхәрас хра злоу альтерна-тива ацәыртцра шзальршахо ум-бар залшом!», - хәа инатцшны иазгәеит Григори Карасин. Аахытц Кавказ ашәартәдарей атышәынтәаларей рышьәкәыргыларазы Жәларбжәаратәи женеватәи аицәажәарақәа арегион афәи атагылазаашәа аццара алыршара, иара убас Апсны, Аахытц-Уацстәылеи Қырттәылеи иишашоу адиалог рыбжәат-цара азы хадара злоу жәларб-

жәаратәи форум акәны икоуп. Жәларбжәаратәи женеватәи аицәажәарақәа 2008 шықәсазы Д.А.Медведеви Н.Саркозии ирыб-жәартцәз аиқәшахатрақәа рыла ишьәтаркны.

Иахызы ароуп – Апсны, Аахытц Уацстәылеи, Қырттәы-леи рхатарнакцәа еидтәаланы реицәажәара ахыалшо. Арака ицәыргахо азцәара хадақәа иреиуоуп амч ахамырхәаразы аиқәшахатра анапцәафәра. Мос-ква, Цхинвал, Ақәа Қарт аацхәа-ра артоит уи анапцәафәраз, аха Қырттәыла макъаназ мап акуе-ит. Аилацәажәарақәа а-усуратә гәыпкны – ашәартәдарей агума-нитартә проблематикей рызба-ра аформат ала имөапысуеит. Жәларбжәаратәи женеватәи аицәажәарақәа хыкәкы ха-дас ирымоуп ихыыцшым Апсны Аахытц Уацстәылеи ршәартәда-ра ашьәкәыргыларәа, иара убас ганкахыла Қырттәылеи Апсны, даеа ганкахыла – Қырттәылеи Аахытц Уацстәылеи рыбжәара амч ахамырхәаразы аганқәа зегы азинтә қакхықәара ры-дызцо аиқәшахатра анапцәафәра алыршара.

Атуризм арфеиара иацхраауеит

Октиабр 16-18 рзы Ақәа аус аиуан IV Жәларбжәаратәи ату-ристтә форум «VISIT APSNY». Афо-рум апрограмафәи иқан – астал гьезжәкәа, амастер-классқәа, аусу-ратә сессиякәеи апроект фыцқәа рзыргарей. «Апсны атуризм Аид-гыла» апрезидент, «VISIT APSNY» аицәафәи Анна Калиагина иаз-гәалтәит афорум цшышықәса раахыс традициала Ақәа ақалақәа афәи ишымөапысуа.

Афорум «VISIT APSNY» апро-грама ахәақәа иртагзаны, октиабр 15 рзы акультура-усу-ратә платформа «ГӘЫМА» афәи имөапысыз ацсуа чыс агымаба-ратәи фестиваль «Апсны агыма» афәи атыцантәи аарыхыццәеи афермерцәеи итрыжыыз афәтә аалыцқәа рыдгалара мөапқан.

Анна Калиагина лажәкәа рыла, афорум ахыкәкы хадас иамоу ашықс зегы атуристтә аамтә арфеиара ауп.

«Хара хыкәкы хаданы икоу ашықс зегы атуристтә аамтә арфеиара ықазарц ауп. Хасасцәа зыаазара хараку ацсыяара роурц

хтәауп. Ацыхәтәантәи ашықсқәа рзы еиуеицшым аматцурақәеи ацшәартәтә өнқәеи рыфазара шытәхит. Ицегь икахцаша ыкоуп. Атуризм арфеиара – ари хадара злоу комплекстә усуроуп. Сара агәра ганы ськоуп ари абизнес афәи икоу зегы хфорум рычәшала-

дырхәуа, адгыларәа шарто», - хәа лхәеит Анна Калиагина.

Афорум ахәақәа иртагзаны иара убас амөапгара азгәатан атыцантәи атыжыкәкәеи аиқәыр-шәафәеи раалыцқәеи, ртау-арқәеи, рматцурақәеи рцәыр-гақәтәа.

Академия ашкә алхрақәа мөапысит

Ааигәа Апсны атцәарадыррақәа Ракадемия акны азеипш еизара мөапысит. Зцәара хаданы икәгылаз Академия алахәцәеи (академик-цәеи) алахәыла-корреспондентцәеи ралхра акәын.

Алхрақәа мөапысуан Академия Аңқәаццәи алхрақәа рзы Аңқәрей инарыкәыршәаны.

Мазалатәи абжытыра алцшәкәа рыла академикцәас иалхын: аме-

дицинатәи тцәарадыррақәа рдоктор Зураб Миквабиа, афилологиятәи тцәарадыррақәа рдоктор Лили Хәгба, атехникатәи тцәарадыррақәа рдоктор Анатоли Марколиа, апеда-гогикатәи тцәарадыррақәа рдоктор Алықьса Касланзия.

Апсны атцәарадыррақәа Ракаде-мия алахәыла-корреспондентцәас иалырхит атоурыхтәи тцәарадыр-рақәа рдокторцәа: Аслан Аәзба,

Валери Бигәаа, амедицинатәи тцәа-радыррақәа рдоктор Лали Коғония, атоурыхтәи тцәарадыррақәа рдоктор Омар Маан.

Апсны атцәарадыррақәа Ракаде-мия азеипш еилазарафәи ирыдыр-кылеит иара убас Академия иална-каауа иранаршьо Ахатәи медал азы Аңқәра.

Абасала Академия азеипш еизара аусура хнаркәшеит.

АҢСНЫ АШӘКӘЫҢҢЦӘА РЕИДГЫЛА 90 Ш. АХЫЦРА ИАЗКНЫ

АБРИ СОУП САРА

Харантә иааз сасра,
Икарандаш кны дсазтааит сара:
– Сухәоит исоухәаразы, узустәда ура?..
– Сара адунеи ду аңа соуп,
Иара убри алагы сара сыхәәәоуп.

Еилырганы иуасхәәп: сара саңсыуоуп!
Аңсуа жәлар рда соуп сара,
Ажәйтәза зны аңамцәеи арабцәеи
Кавказ иқәцаны иказцаз иреиуоуп дара.

Сара саңсыуоуп, стәыла хәыч ала сыхәәоит.
Сара бызшәәла сырзааигәоуп, срашәоуп
Аедыгкәә, ачеркәезкәә ухәә.
Сара срашәоуп ажәларкәә зегь – адунеиаң инхауа.

Миха ЛАКРБА

УШНЕИУА УНЕИ!..

Дырымт Гәлиа ихъзынфыланы

Ушнеиуа унеи!..
Ус гәырәагаз,
Уақәымтын, уашытаз, инагза!
Иуцәыһантоугы – мчыла уаңа,
Узхымзо – цаһхәә уеахыгза!

Ус хьантоуп, – аха иус дууп!
Имаңфым иақәызыһоу жәлара...
Узней! Уеақәырз! Ипатууп
Уи еиңш аус азын аңсра!

Урцәымшәәзан иаһа иуиааиуа,
Ухы уаеиғзан, уеңцакы!
Уаңыл ахақәитра иааиуа!
Иарба убирак! Иҳаракы!

Уңиши! Иубоума, амра гылоит!
Уажәнатә ицәөвтәңоит иара...
Убас хәычы-хәычла ифыхоит,
Хара хәзееихар, х-Аңсынра!

Узқәылаз амәә – харазазааит,
Уаһнеиша унеиуеит, иаңаңа!
Ус узталаз – хьантазазааит,
Ичха, егьугым, инагза!..

Аңсны ала хәоуп, алымха дагәоуп,
Лашарак зааиуам, илашьоуп...
Иазылухт амәә, – маңзак угыуп,
Лашарас иааиша раңәазоуп!..

Узәәп, ихнымхәкәә, ус инеиуа,
Макыана иҳамоу хырехәарас,
Узәәп етәәс иахышеи-шеиуа!
Узәәп иҳамоу гәыгыртас!

Ушнеиуа унеи!.. Ус гәырәагаз,
Уақәымтын, уашытаз, инагза!
Иуцәыһантоугы – мчыла уаңа,
Узхымзо – цаһхәә уеахыгза!

Иуа КОҒОНИЯ

САРА СЫМҒА

СымҒа маңым, ихароуп,
Сгәы итақәоугы кыртәхәоуп.
Сыгәтыхақәә раңәазоуп,
Сақәытыргы пхашәроуп.

Сааигәә-сигәә аңәашыкәә ақуеит.
Саңхәа сымҒа лашауеит.
Схи сыхшыфәи сныкәырцоит,
СымҒа сымкәоушәә сдырбоит.

СымҒахытыр, саанхазоит,
Схәә сақәытыр, пхашәроуп.
Сыздыруагы раңәазоуп,
Сызрыхәамңшуа саанхазоит.

Сеызыскызгы ома атахуп,
Саналагах, инагзатәуп.
Сыгәтыхақәә зегь әтәуп,
Дара уртгы раңәазоуп.

Сөызцәә-спызцәә жәпаңзоуп,
Са сазыкуа раңәәоуп,
Сгәы азкаршәны сеихалап,
СымҒа сықәыз, пхәа сцалап...
Ашәкәы бгыцқәә аасырхәләп,
Сгәы иташәоугы зегь сәләп,
СымҒа сықәыз, пхәа сцалап,
Сгәы меитажәкуа снейхалап.

**Дырымт ГӘЛИА,
Аңсны жәлар рпоет**

Сара сырдоуп абылра, аңышә иалтдыз.
Сара сырдоуп пхәәка ицо ажәларкәә.

Сара саңсыуоуп.
Стоурых – Ажәйтәза иалоуп...
Сара – исашәоу иашәа соуп!
Сара – саңсыуоуп! –

Сышыха шлакәә сырдоуп,
Стәыла саңоуп.
Сабдуцәеи урт рабдуцәеи
Анышә иаһәмоу саңоуп!..

Исашәоу – срашәоуп,
Ақәиацәә зегь –
Сара сыуацәә роуп!

Леуарса КӘЫТЦНИА

АҢСНЫ

Ушыха дуқәә са сыркәыгазааит,
Ушәтқәә, урәаш урт сымбозааит,
Убаһча сытца уа снейәеиуа,
Умшын схыңшыла, амра хәеиуа,
Уақә стәамзааит, о, Аңсны! –

Сгәы ушәтаң удоуп уңшзәран,
Сылаңш уаһы ихоуп гәәзхәран,
Сықәуп сныкәо урха тәаара,
Пхызлағь салоуп Ақәә хаара,
Хаштра уқәым, о, Аңсны!

Леонти ЛАБАХӘУА

АИАША

Бжыы анышәоуамызт, бжыы
әнашәоуамызт,
Слампа аарла илашауан.
Сыгәтыхақәә уңсыһа хәә рхәомызт,
Схәыцра мшынха еилашуан.

Исыцран уи мцабз-кәоуқәадха,
Схәытәы-хәытәуа амца скуан.
Астол игылаз саңхәа иқәаадха
Уигыы смыхәо сгәызкуан...
– Нан, бабақоу, нан, бфыха...
– Нан, иухъзеи, нан, азыжә!
Насгы уақәтәә, нан хәыхәә,
Хәи, сагандаз уан анышә!

Адәы уныкәләп, пшак науурсып,
Ухәыцра ухаштып, сгәәцаңа.
Уаә ичкәынраз, ааи, абасоуп...
Нан, уареи амреи шәеицыңха!..

Са сыгәтыха иснаңом тәха,
Адуеи сзыкәу иазтәауеит...
Сгәеилгара уи атаһхәә
Иасуеит, иасуеит, сгәы еиңхәуеит!..

Сара исхәәшам: напыла алым
Икасыжәроуп иңа, иҳәынч...
Са сзыргәәкуа парам, малым –
Сгәы касыршәхәеит уиаз тынч!..

Са сзыргәәкуа имцабз-кәоуқәадха
Исыцроуп – ицәарцгы калом:
Саңхәа иқәу абарт ақәаадкәарә
Аиаша аҳәарцазын скалам!

Амца аңреитон азә ича рхны
Ожә са сзыхәән ирымхәарц,
Иқамларцаз, ааи, иччархәны,
Иашәымтарцгы сәәа аңарз... –

Абри сыгәтыхоуп, иснаңом тәха –
Адуеи сзыкәу иазтәауеит,
Сгәеилгара уи атаһхәә
Иасуеит, иасуеит, сгәы еиңхәуеит!..

Шалуа ЦӘЫЦЫБА

АКӘАРА

Ахыһа-хыһахәә акәара леиуеит,
Ашәә ахәоит абжыы нтганы.
Изырәуеит абна, алымха кыдца,
Гәәхәәс ашәә кәцаны.
Ацлақәә, инастхә-аастханы,
Иартоит амәә иццакуа.
Уртгы ирдыруазаап, убама,
Уи амшын ахы ишцауа!

Къаазым АГӘМАА

АСАЛАМ АҚӘАКА

Сара избоит, паса сықан,
Убаһча сыңан, сыңсы шьо...
Иуахәәччоушәә уаңхәа, анақә,
Амшын – уфықәән еилыгәе.

Азын дуқәә аңхын баһчеиңш
Ашәәпыңың рхашышың...
Ахәтәрашәә аниҳәәз ахыча
Ухъз еитеиҳәон, дузыңшың.

Сара узбом, уа уфы сықам –
Уажәәхә сымоуп уи бласы,
Аиааира сыман нас Аңсныка
Саргы снейуеит уаһы лассы.

Сара сеигзом сшәа икаңәоугы,
Сыңсадгыл иастеит аңоуба,
Иаңаххозар, сыңс иңоугы,
Раңхәа ишәсто агәра га!

Снейуеит ааңын аңа ангыло,
Хтәыла иақәләз дтарханы.
Сыңс еиңш избо сара стәыла
Ахәра иамоу фәхәәны!..

Чичико ЦЬОНУА

СЫМШЬАМБА

Са сгәы уақәшәоит, сымшьямба!
Убри азами азәгы уимто,
Сцәә-сжыы узаду. Нас сеибыто
Абзабаа цқәа исырба!

Зны усыдоуп, зны усыкәуп,
Зны судоуп, сымшьямба!
Абзабаа цқәа исырба,
Уахгыы-еынгыы амәә сыкәуп.

Аисра салоуп, аңса еилышыра,
Асакараф хыбра змам,
Ахыта цәгыамы, уи мариам,
Аха исылшоит, о, ахысра!

Аға дахыкәам са сраҳәтуп,
Уи даңырхуа сңоит умбои,
Акыр зычхәз акыр имбои,
Сцәә-сжыы иаду, ушаҳәтуп...
Аңса еилышыра иаһа иубама,
Ашәа ануқәтәә иумычхәи!
Уи са исцәәзон, иумахәи
Зны исоухәәз: иқоу убама,

Хусқәә убасза ицарым,
Енак хәнылар Аңсынра,
Узбахә расхәәп уа жәлара,
Ахтың иунугы ззәхрым.

Ашәа шуқәтәоу сызқәә укыдцан,
Уа сней-ааиуа усырхәәп,
Убаскан еиҳагь бзия узбап –
Сыңсы хаара ура иудцан!

Аха убраанза, сымшьямба,
Зны усыдоуп, зны усыкәуп,
Зны судоуп, амәә сыкәуп,
Абзабаа цқәа исырба!

Аха убраанза, сымшьямба,
Зны усыдоуп, зны усыкәуп,
Зны судоуп, амәә сыкәуп,
Абзабаа цқәа исырба!

**Бағрат ШЫНҚӘБА,
Аңсны жәлар рпоет**

АХРА ИАЛИААЗ

Ажәәан иатәә иалакнаһа,
Ус иакушәә цыара мчык,
Храк агәәфәы, амаһә раһа,
Иафәгылоуп тла хәычык!
Ишәәфәиәи ахахә кәампа?

Иназгазеи уақә абри?
Зытра зхауаз ашыха уарба
Иафәтцшәәзар камлари?

Зегьы иңыаршәоит уи злагылоу,
Ахахә дацла еиқәырччо,
Иаһа-иаһа иртәуло
Иалнацәәәауеит уи злачо!

Ашәанцара, ахахә тәцара,
Аләә еиңш аңа анафәчу,
Уи атла хәыч амацара
Кәңароуп, хыхычароуп изфәу!

Аңша анкылкәо уа шхатәыла,
Наанытә аңыкәә анхыжәжәо,
Уи аеахычлоит ахәәтыхла,
Ахра аеадкыл, агәы мшәо!

Аңса хәрак гәыдымзала
Иңфыр ашәыб ианаго,
Иқоуп атла, ишыкаң ала,
Амчи алшареи рыгәра го!

Иазтәәтәума уи злабғамлаз,
Ма изламгәежызы аблахәтц!
Ахра агәы амоуп ахра иалиааз,
Ахра иаласоуп адац!

Кырышәал ЧАЧХАЛИА

ИСХАРОУЗЕИ?

(Ашәә)
Лассы-лассы бысгәәлашәоит,
Шака схәыцра балоузеи!
Амаңәыс еиңш бысфәлашәоит,
Шака ба блашароузеи!

Бзия бызбоит, ишпәсхәәри...
Уаһа хәашыас иамоузеи?
Ба бфәы исымхәар иабасхәәри,
Ишсабхәәра, исхароузеи?

Ааңын ааит! Ипшзәрахеит,
Амш шака ипшарроузеи!
Бысзалымхуа сгәы балахеит,
Ишпәзури, исхароузеи?

Ашәтқәә фәлеит ибыбышза,
Шыры, шака ипшзәроузеи!
Пхызыла бызбоит схи аныкәыстца,
Ишпәсхәәри, исхароузеи?

Быда ихәартам сыпстазаара,
Ишпәзури, бхәарузеи?
Ба боуп, сымыш, са смазара,
Ихәә, мшәән, исхароузеи?!

Алыкәса ЦЬОНУА

АЕЫРХӘМАРҒЫ

Ирашы шыпышыта анышә еизадаф
Дамыб сахан иазынхо,
Ахәда хырхәә, иеырба-еырбо,
Аеарееиуашәә икәәшо,
Агәчама псыла, аңшшәы цыоухарха,
Апшырцә дуқәә еилапсо,
Икәеикәеиуа акәадыр иақәу
Аразныш кәынақәә аныпхо,
Насгы иақәтәоу дөеыбәказан,
Аеыбәа далиаазшәә данцо,
Ишыхәә арбашәа, иқамчы ақышәа,
Иафәра кышыа, зегь еиқәшәо,
«Чоу» аниҳәә, иахәә ткәыцәәә,
Ирмаңәысуа уи дыкшо,
Рапхәа иәеиуа псыуа еказоуп,
Аеырырәфә ахыз зго!

Иван ТАРБА

БАРА БЫДА СЦОМ АҚӘАКА

Са сандәыкәлә Ақәәка
Агәтәәыра згома, нас?
Сыламысгы сақәкап –
Бара бныжыны сцома, нас?!

Амшын хықәәф сымала
Агәфәыгь саго стәома, нас?
Бсаһәа сыла ихгылалап,
Тынч аңсшәара збома, нас?

Цыарак хәыцәыгь хәқазар,
Бсыдымгыло бтәома, нас?

Хцәашыы азыркуа ихаһаза
Сара схала соума, нас?

Аус иаауаф – фызара
Ибеиғны иныкәызгода, нас?
Хамәә аеашар фыцәара –
Цаңхәа хәқәызтода, нас?..

Са сандәыкәлә Ақәәка
Агәтәәыра згома, нас?
Сыламысгы сақәкап –
Бара бныжыны сцома, нас?!

Алыкәса ЛАШӘРИА

Даниуа зегь иеиғәыргәоит ауафы,
Аңсабара иаңхәа ихырхәоит асаара.
Аха ирзырхәахыоузеи нас шакафы:
Дмизар еиғын хәә хара?

Мап!
Ауафы дықанатц мрәшәә дыңхалароуп,
Амра еиңш ихы-иғы цкәәза,
Даныңсуатәкәыгы,
иңсы мратас итәшәароуп,
Жәлар ргәәфәы дынхартә длашаза!

Гьаргь ГУБЛИА

ПХЫНЧКӘЫНТӘИ АМРА

Геи шхәи ирыбжәлә иасуеит
апшыкәә,
Ашәәпыңың реилахәәга абыгкәә,
Хыһынтә аттаһәә иафуп акаңсара,
Иәеж-еилыбәра ишытәлоит асаара.

Апсәтцлақәә роуп изымпсаһыз
зхәфәра,
Акала иәашыом рсаһәа, рыпшра.
Ахәы хәрак рәамада нақ инаскәоит,
Пхынчкәынтәи амра рыкәә
итәпхоит.

Кәымф ЛОМИА

АЗЫН АХӘЫЛЦАЗ

Ажәәан злагарахеит,
Иланаштәуеит асы.
Зегьынцәара пшзәрахеит,
Амаһәкәә шытәсы.

Пшахык аабжәалан,
Инеи-ааиуеит маза.
Иартысуеит пшәәла
Ашәәпыңың рдәца.

Амш еилабыцуеит,
Ахәларахы еихоит.
Аңаә атра итытәуеит,
Амч аргәәоит.

Омашәә ишңеиңшу
Аңсабара уаха
Акасыш зхаршәу
Иадмыртың абака.

Владимир АНҚӘАБ

БЗИА ИЗБОИТ САРА АҢСНЫ

Бзия избоит лымкаала,
Сгәыбылра азышытың,
Бзия избоит Аңсны-ауғшәыл –
Кавказ ахышәтың!

Бзия избоит, избанзар
Сыпстазаара иаңашәуп.
Иара агәы салиаит,
Сшәа иалоу иара ажәоуп!..

Бзия избоит сара Аңсны,
Сыңсадгыл ауп, насгы,
Исызхәит сан дсымамкәә:
Убри сан лцынхәрасгы!

Бзия избоит, избанзар
Зкыы, ә-нызкы шыкәса зхытәуа
Сабдуцәә рыбақкәә
Абри адгыл ихәытәоуп!..

Бзия избоит, избанзар
Сиит сара арака.
Сгәы-сыпс иара иатәуп,
Саггысыроуп арака!
(Икыпхыуп иазыркәәфәны)

Азыргара «Аңсны асахъагыцэа»

Октябрь 17 рзы ацэыргакэцэтэ зал хадакны изырган аказаратцаа Аза Аргэын ахпэатэи лышэкэи «Аңсны асахъагыцэа» захьзу. Уахь имоахытэи аказара абзибацэа, атцарауаа, ақалакъ ауа-агысыра.

Ацэыргакэцэа аартуа Ельвира Арсалиа бзиала шэаабейт хэа ралхэеит еизаз зегьы. Уи илхэеит асахъагыцэа Аза Аргэын акырза ацэабаа шазылбахьоу агьсуа казара атцарауа, уи адагы аиэхьшэцэа Бубноваа рфонд напхгара шазылуа. Иара убас, илхэеит ацыхэтэантэи ашыкэскаа ирылагзаны, лара илыбзоураны итыцхьоу ашэкэкаа агьсуа казарацэара даараза ишханартэауа. Избанзар, иахьатэи аамтэзы аус зуа аказэцэа роума, 20-тэи ашэышыкэса актэи азбжазы аус зуаз роума, зегьы ааргышуп итлыжхьоу ашэкэкаа рфэи.

Анафс ажэа иман ахэынцэаратэ асахъагыцэа голлереи

аихабы, аказаратцаа Сурам Сақаниа. Иара ихэеит лара лказара ахэ шхараку, рхы ишадырхэо русурафэи. Итабуп хэа реиэхэеит ашэкэи атыжырафэи ацхыраара казцаз ахэынцэара Ахадара, амобилтэ еимадара «Аквафон» аилазаара. Иазгэеитэи, ацыхэтэантэи ашэышыкэсазы иааизакны асахъагыцэа рбиографиякэа, русумтақэа, рказара зегьы ашэкэи анцарафэи илылларшаз шырацэоу. Лара лоуп рагыжыазакэны асахъагыцэа ирызкны итзыжхьоу арт ашэкэкаа. С. Сақаниа агэахэара ааиргышит ахатгыларуа аиоурц, урт зегьы еизганы акны итыжызарц хэа. Иазгэеитэи уасгыи Аза Аргэын акыр зцазкуа аказаратцарафэи аус дузза дшафэу, уи аголлереи афэи итэахны икоу, ақбаад иану-ианым ацэыргакэцэахь ирызцэырымго аусумтақэа аайдкылану ркаталог.

Иара убас амобилтэ еимадара

ра «Аквафон» аилазаара ақынтэ Темыр Гэыргэулиа итабуп хэа леиэхэеит Аза Аргэын. Ихэеит, дара еснагь азфлымхара шарто асахъагыцэа рпроекткэа, избанзар Аңсны асахъагыцэа рзы мацара адагы, уи агьсуа адоухэтэи культура аштыхрафэгы ицхыраагза дууп. Агэахэара имоуп асахъагыцэа Аңсны адагы, уи антыцгы рказара ахэ харакны иршыларц ақатарызы.

Анафс ажэа лыман ашэкэи «Аңсны асахъагыцэа» автор Аза Аргэын. Итабуп хэа ралхэеит еизаз зегьы, анафс дазаатгылеит ахпэатэи лышэкэи, егырт итлыжхьоу ашэкэи реигыш ишанылаз еиуеигьшымыз аамтақэа рзы аус зуаз асахъагыцэа русумтақэа. Иара убас еиуеигьшым амзыкэа ирыкхьаны Аңснынтэ ицаз русумтақэа. Урт иреиуоуп: Диана Воуба, Рауф Барцыц, Сериожа Сангалов, Ахра Ацынцэал.

Итабуп хэа ралхэеит ашэкэи атыжырафэи ацхыраара ду лызтаз Аңсны Ахадара, агьхьа днаргылану Аңыза-министр Александр Анкэаб, Аңсны акультура аминистр Даур Ақабба. Иара убас изныкымкэа лышэкэкаа итлыжхьоу рфэи ацхыраара ду лызтаз амобилтэ еимадара «Аквафон» аихабы Алхас Аргэыни уи ицагаф Светлана Концэариеи.

Итабуп хэа иалхэеит уасгыи ашэкэи аредактор Кетеван Исаев, иара убас ашэкэтыжыртэ «Три квадрата», Аңсны Асахъагыцэа Реидгыла ажэакала, ашэкэи атыжырафэи илывагылаз зегьы.

Ашэкэи азыргара инамаданы мышкэи ацэыргакэцэа аартын асахъагыцэа рзал хадакны.

Стелла САҚАНИЯ

Аңшыгамтақэеи аихьзарақэеи анеицу

(Алгарта)

лара аусқэа хацыркын. Зегьы абиблиотека анапхгареи аусзуоцэеи рнапала инагзоуп. Ишней-шнеиуаз ахэынцэаруа акын-тэгы ирхатгыло, ирыцхрауа иалагеит. Абиблиотека иааннакыло атып, хасаб азуны ахыбра айташыкэыргыларазы аинвестицатэ программа иалацан. Ега ацэабаа рбазаргыи, абиблиотека хамта атахракэа ирыкэшо акапиталтэ ремонт кэртеит. Иахьа, Аңсны мацара акымкэа, антыц икоу абиблиотекакэа иреицэамкэа ишыкэыргылоуп, ибзианы аусурагы еицэаауп.

Амилацтэ библотека анапхгареи аусзуоцэеи знысхьоу амоа мариамзаргыи, иахьа аусуразы атагылазаашьа бзиа рымоуп. Аханатэ еигьш, Борис Чолариа абиблиотека аус аихахара дашьтоуп. Урыстэыла абиблиотекакэа дрымадоуп, аусеицура рыбжьоуп, еиуеигьшым афорумкэа рахь днарыпгыхоит, ргышэа рфитцауеит. Иааигьмыркыазакэа ашэкэты фондгы хадыртэауеит еиуеигьшым алитература ала. Русура аицэаашьа хасаб азуны Амилацтэ библотека хэа ахьзгыи аиуит.

Иахьа ирацэоуп иааигьмыркыазакэа еицэаауа апроекткэа, акультура-массатэ

усмоагыгатакэа. Акультура афеиара ацентр акэны ишыкэгылаз Амилацтэ библотекафэи еснагь имоагыргоит: еиуеигьшым ахэылпэзкэа, аиубилеикэа, асеминаркэа, астал гжежкэа, аконференциакэа ухэа. Абиблиотека аусура иаларгалойт атехнологиа фыцкэа. Абарткэа зегьы итышэынтэаланы аусура иацхрауеит, аусзуоцэа рзнааттэ дырра иазнархэуеит.

«Иарбанзаалак аус гэцараумкы, ацэабаа адумбалар, акгыи ахала икалазом. Ихалшо агхархом...», – ихэоит Борис Чолариа. Хымпэада, убри ауп изыбзоуроу иахьа абиблиотека иамоу аихьзарақэа.

Цабыргуп, зегьы аңшыгафс ирымоу, анагзарафэгы ихьамтца Борис Чолариа иоуп. Иарбьажэаны ивагылоу аусзуоцэа дрызгэдууп ипшыоу ари аус иахьалахэу.

Борис Чолариа ицэабаа ахэынцэаруа акнытэ ахэшыара аиухьейт – ихцоуп «Аңсны акультура зэагысатэыз аусзуоцэа» хэа ахатыртэ хьзы. Ааигэа 75 ш. ихыцтра аиубилеи инамаданы ианашьан иара убас «Ахьз-Аңыша» аорден ахпэатэи аоазара.

Амилацтэ библотека аусзуоцэа ракэзар, Борис Чолариа ииубилеи рафрмыжыит, имшира

ачены мацзак иадамзаргыи агэалакара бзиа инацартэ ахэылпэз еицэааит. Уи иаладырхэит акультуреи аказареи русзуоцэа, афызцэа-ақалацэа, агэакыцэа.

Аиубилетэ хэылпэзы моагыгон абиблиотека аусзуоцэа Владимир Никонов. Аиубилиар имшира идныхэалауа икэгылеит, еихау аихьзарақэеи ақэранцэируа дуи изеицэаршыейт: Россотрудничество Аңсны икоу ахатарнакра анапхгашы Дмитрий Федотов, ари аусбарта ахатарнак Наталиа Каиун, Аңсны ашэкэыцэа Реидгыла ахантэафы Вахтанг Аңхэазоу, ажуриал «Алашара» аредактор хада Анатоли Лагэлаа, Ақэа араион ахадара акультура ақша аихабы Емма Бобуа, Ақэатэи араионтэ библотека аихабы Зина Сабекиа ухэа егыртгыи.

Абасала, И.Г. Папаскыыр ихьз ху Аңснытэи Амилацтэ библотека анапхгареи аусзуоцэеи рыбзоурала, арака имоагысуазаалакыи агьхара ацоуп, ихэадоу – уи зегьы хтэылафэи акультура афеиара иахэтакуп, лагала бизангыи иказауеит. Борис Шьаликэа-ипэа Аңсны акультуратэ гьстазаара шыардаамта далагылазааит.

В.АЖЭАНБА

Аетиудкэа

Наныкыара

1938 шыкэса алагамтаз, Габлиа Спардан Лзаа ақытан иоыза Агробак ифэи дсасуан. Рфэыцегь атц агэтанынза еидтэалан. Ишьталарц агьрыгымкэан, Спардан иқытантэ амилициа дишьтахх дизааит.

– Жваниа уицахуп, – ихэеит амилициа.

– Каи! – фэаит а-Габлиа. – Жваниа Мхьел (Михаил) ситыхызар, ашыжымтан уа скамлои!

Амилициа дзышьтаз ауаф игэраганы данца, Спардан уамак Лзаа ақытан днымхейт. Ифэаибицан, ифэи кэадыр дэақэтэан Калдахэарака ихы ирхейт. Ус ахьзын усқан Бзыцта ақыта. Амилициа атыц иахьа ибазма, ифэи цэара иныкэфеи-ихэан, амилициа аихабы иусуратэ уада дныцнашылеит. Иара иеицш изыпхьакэаз пытэык хыркэакэо итэан. Рлахьынцэа шыцэгыахоз рымдыруази. Спардан деицтам-хазакэа дыдан Жваниа ифэапхьа астал дныкэдалан, иаатиркэейт:

– Охо-о, уа наныкыара-а!..

– Уа-а! – Жваниа иибоз аацэеишыейт. – Закэытэ уаацсыроузеи?! Хара иахьыршыша идэыкэахцэоит, дара ашэа хэаны икэашоит.

Аиумор акэакь

Манча:

Аңсны лассы-лассы имоагысуаз амитинкэа акгыи уагны икамлацызт, ацыхэтэаны ухабарк хэазом, иухьзей?

Хакэыцэ:

Сызнеигэышыоузеи слымхакэа акгыи рмахауа ицеит, афны стэагэышыоуп.

Манча:

Уи хьаас иумкын, Хакэыцэ, улымхакэа ухшыф ааста икэышхейт ауп иаанаго.

Мактина:

Бызгаб малуафык дигейт хэа сахэит, ибыбаргызейи, бхацэцэа бырлашха ицаиргылап.

Хьыма:

Ицаиргыло стэхым, ицагылоу ахыц-фэыцкэа ыцимхуандэз.

– Сыхаара, иаха сахьышьялаз цхызк збейт. Фыуаф хэцэа хгэашэ даадыххылан сыхьз хэаны фэаитит: «ушзахэо аихабыра рышка уца, фыц атацэара иаланагалаз ауада ацацхэкаа рыртоит». Нас ифэи аақэыргыжыаан дныцэа дцеит. Ари афыза ансаха сыццэакэаны сахьаакэцэеи-ааз саашьацэхныслан адгылафэ санышьяс сцэырханы саапшит. Оо, уаргыи саргыи егызкэым лабэаба ауада ацапха хэуран хакэмызт, аха ианамузах цхызлагь иахамуит умбои, хэа сгэи интысхэааит.

Алахэара

Аңсны Ахэынцэаруа Аконституциатэ збара ахантэафы Л. Хоцьяшвили адырра злакалцо ала, 2023 ш. октябрь 24 рзы (Ақэа ақ. Лакоба имоа, афны №111, 1-тэи аихагылафэи) Аңсны Аконституциатэ збара имоацнагоит, Аңсны Ахэынцэаруа Иреихэазоу азбарта Апрезидиум иканатцаз ахэара инамаданы Аңсны Ахэынцэаруа Ацэатэ-риашаратэ кодекс ахэатэц 39, насгыи Аңсны Ашыаустэ кодекс 1-тэи ахэатэ ахэатэц 53 инарыкэыршэаны Аконституциатэ цкара иахьынзакэшо агэатаразы ахэапшра.

Иура БИГЭАА

АПСНЫМЕДИА

Ареспубликәтә хәынтқарратә усхәарта «Апснымедиа»

gazeta-apsny.info
apsnygazeta@mail.ru

аҗел: +7 (840) 226-15-75 / 226-59-73
аҗызтыгъ: Апсны, Акәа ақ., Ажәанба имәа, 9

Аредактор хада
Ахра АНҚӘАБ

Агазет адцала ифым астатиа ахә аредакция иазшәазом.

Агазет ахә – 20 маат.